

A TENGERPART

Társadalmi, közgazdasági és tengerészeti napilap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Riva Szápáry, Adria-palota.

Telefon 224. szám.

Előfizetési ár:

Félszáz évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 30 fillér.

LEGUJABB.

-- Táviratok és telefon-hírek. --

A válság.

Kvassay elutazott Budapestről.

Budapest, jun. 7. Kvassay István, a konstantinápolyi konzuli bíróság elnöke, éjfélután a keleti expresszvonattal elutazott Konstantinápolyba. Elutazása előtt kijelentette, hogy a történetek után semmi féle távirat sem lesz képes őt konstantinápolyi nyugalmából újra kizavarni.

Képviselői körökben azt beszéltek, hogy Kvassay, mielőtt Bécsből Budapestre jött, hosszasan tanácskozott Goluchowski gróf külügyminiszterrel és Pitreich hadügyminiszterrel. Ebből azt következtetik, hogy az ajánlat, amelyet Kvassay tett, az említett miniszterekkel való tanácskozásának folyamánya és Kvassay csak azért hangoztatta, hogy mint magánember jött, hogy kudarc esetén ne kompromittáltassanak a bécsi illetékes körök.

Illetékes forrásból jelentik, hogy Tisza István gróf miniszterelnöknek nem volt tudomása arról, hogy Kvassay István Budapestre érkezik a vezérőrbizottsággal való tanácskozás végett.

A Fejérváry-kabinet.

Budapest, jun. 7. Hiteles forrásból nyert értesülés szerint a Fejérváry-kabinet alakítása befejezéséhez közeledik. Valószínű, hogy kinevezése már pünkösdi után megjelenik a hivatalos lapban.

Tisza István Geszten.

Budapest, jun. 7. Tisza István gróf miniszterelnök a pünkösdi ünnepekre Gesztre utazott.

A lőcsei mandátum.

Budapest, jun. 7. A Kuria Hertelendy László szabadelvű képviselő lőcsei megtámadott mandátuma ügyében a tárgyalást befejezte és az ítéletet pénteken hirdeti ki.

A háború.

Oross tengerészek lázadása.

Szent-Pétervár, jun. 7. Tengerészeti körökben megállapították, hogy az I. Miklós hadihajó legénysége a csuzimai ütközet alatt a hajógéptisztek felbujtása folytán lázadt föl és tagadta meg a szolgálatot. A fedélzeti s a géptisztek között állandó volt a torzalkodás s ez idézte elő a lázadást, mely a hajó katasztrófáját vonta maga után.

Hogy halt meg Fülkersam tengernagy?

London, jun. 7. A Daily Telegraphnak táviratozzák Tokióból, hogy Fülkersam ellentengernagy az Oslia blia pánccél-tornyában vezényelt, midőn mindjárt az ütközet elején egy japán gránát belecsapott a toronyba, melyet szétrombolt s a tengernagyot megölte.

A Sárga tenger vesszedelmei.

Tokio, jun. 7. Hivatalosan megerősítik, hogy Hatto szigete mellett a tengeren, Nagazaki szomszédságában, mintegy husz víz alatt uszó aknát vettek észre, melyek valószínűleg az elsüllyedt Dmitrij Donszkoj orosz aknarakó hajóról szabdultak el s most állandóan veszélyeztetik a tengeri hajózást.

Tilos a nyilvános mulatás.

Szent-Pétervár, jun. 7. A tenger-nagyi főhivatal napiparancsban megtiltja a tengerésztiszteknek a nyilvános mulatóhelyek látogatását, még pedig nem csupán a csuzimai ütközet okozta gyász miatt, de főleg arra való tekintettel, nehogy a polgárság a tisztek ellen demonstráljon.

Miért folytatja a csár a háborút?

Szent-Pétervár, jun. 7. A csár végleg el van határozva arra, hogy a háborút mindenáron tovább folytatja és pedig — mint kifejezte — azért, mert még nem felejtette el az ellene Japánban elkövetett marényletet, mikor a Keleten utazott. Legközelebb ismét három hadtestet mozgósítat, noha a hadvezetőség attól tart, hogy e rendelet általános lázadást fog provokálni.

Miniszterek a béke mellett.

Szent-Pétervár, jun. 7. A miniszterek még nem adták föl végleg a béke reményét s azon vannak, hogy az udvart szelidebb hangulatra bírják, noha erre nem sok kilátás van.

Verekedő miniszter.

Belgrád, jun. 7. Tegnap este telé Pasics Miklós volt miniszterelnök az utcán találkozott Nikolics Miklós igazságügyi miniszterrel. Nikolics rárohant a volt miniszterelnökre és agyba-főbe verte Pasicsot a járőkelők mentették meg a további bántalmazástól. Az utcai jelenet nagy megbotránkozást keltett. Nikolics igazságügyi miniszter beadta lemondását. A tettlegesség oka az, hogy Pasics lapjában gúnyos cikk jelent meg Nikolics ellen, aki idős ember létére nemrég fiatal leányt vett feleségül.

Fedák Sári balesete.

Nyitra, jun. 7. Fedák Sári egy ismerőse kíséretében automobilon ide érkezett, de utközben oly baleset érte, amely könnyen végzetessé válhatott volna. Az országuton találkozott egy kocsi-val, amelyen Polonyi Géza országgyűlési képviselő ült. Fedák Sári automobíljá, amint ki akarta kerülni a kocsit, belefordult az árokba, Polonyi Géza lovai pedig megbokrosodtak s elragadták és felborították a kocsit. Szerencsére Fedák is és Polonyi is csak jelentéktelen sérüléseket szenvedtek.

Skutari pusztulása.

Skutari, jun. 7. A földrengés egyre ismétlődik. A székesegyház és a ferenczrendiek temploma bedőléssel fenyeget. A szabad ég alatt tanyázó lakosságot éhínség fenyegeti. A kár ötven millió koronára rug. Ferencz József ő felsége 25.000 koronát adományozott a károsultaknak.

Katasztrófa egy üvegyárban.

Pelsöcs, jun. 7. Az oberndorfi üvegyárban gázrobbanás történt. Kilenck munkás életveszélyesen megsebesült s a gyár egy része romba dőlt.

Megszökött sikkasztó.

Budapest, jun. 7. A budapesti büntető törvényszék elfogató parancsot adott ki Büchler Zsigmond, az Agrárbank volt pénztárosa ellen, aki többrendbeli csalás és sikkasztás elkövetése után nyomtalanul eltűnt Budapestről.

A kivándorlás rendezése.

A képviselőház kivándorlási bizottsága hétfőn délután négy órakor ülést tartott, hogy tárgyalás alá vegye Simonyi-Semadam Sándor ismeretes indítványát a kivándorlás korlátozása dolgában.

Kossuth Ferencz elnök megnyitja az ülést és mielőtt a szót az előadónak átadná, arra kéri a bizottság tagjeit, hogy az indítvány érdemi megvitatásáig: ezuttal álljanak el és halasszák azt addigra, míg a bizottság a szükséges adatokat a belügyminiszteriumtól meg nem szerzi, mert ezek nélkül a vita alapos aligha lehet. Különben is a képviselőházi tárgyalások elnapolása folytán tartani lehet attól, hogy az ülések eléggé látogatottak nem lennének, ami szintén az eszmecsere hátrányára lenne.

Simonyi-Semadam Sándor előadó csak a félreértések eloszlatására akar szorítkozni, melyek indítványának nyomán keltek. Jól tudja, hogy indítványa távolról sem meríti ki a kivándorlás okait, melyek ugyszólván vidékenként különbözők. Őt kivált a dunántúli és az alföldi kivándorlás emelkedése indította

annak benyújtására, ennek lendülete jóformán összeesik a kivándorlási törvény végrehajtásával. Saját és mások tapasztalata alapján állíthatja, hogy az ugynevezett kivándorlási meghatalmazottak játszanak közre leginkább a mozgalom íyeten arányainak növelésében, mert míg egyfelől a kivándorlók után fejérint jutalmat huznak, addig másfelől annak kitűzésével, hogy bizonyos számú kivándorló közül egy ingyen utazik, az ingyen elutazásra pályázókat egész csoportok verbuválására ösztökélik. Ehhez járul még, hogy olyan községekben, hol eddig se hirt, se hamva a kivándorlásnak, korcsmákban és nyilvános helyeken plakátokat függesztenek ki, melyek a hajójáratok idejét, irányát és árát hirdetik ugyan csak, de szines kivitelükkel ugyszólván kedvet csepegtetnek a lakosságba a kivándorlásra. Aggodalommal tölti el, hogy a mióta a hajóstársaságok megegyeztek, az általuk kimutatott kivándorlási többlet összevág a statisztikai hivataltól általa kitudott többlettel. Elismeri az általa ezek orvoslása végétt javasolt büntetések szigorát, de szakítani kell az általunk eddig követett megrögzött módszerrel, mely megrögzött elveken nyargalász, inkább követi az angol példát, mely minden esetet az élet szükségére szerint ítél meg és aszerint sújt, már pedig nem lehet nagyobb bűn annál, mint aki hitvány anyagi haszonért hazájának munkás polgároktól való megfosztására vállalkozik.

Tissa István gróf miniszterelnök helyesli az elnök halasztó indítványát és maga részéről csak azokra kíván kiterjeszkedni, amiknek megvilágítása az előadó fejtegetései folytán szükséges. Hogy az amerikai kivándorlás a felvidékről indult ki, annak a gazdasági viszonyokon kívül főleg ethnikai okok adják magyarázatát. Innen a hullám eléggé szeszélyes futamokkal az ország különböző részeire ért, azért nem hiheti, hogy épen csak a Dunántulra vitte volna az a három meghatalmazott, aki ott működik. Az előadó által használt utlevélstatisztika megbízhatatlan, mert a külföldi utlevelek számából le kell vonni a más czéltől külföldre utazók, a Romániába menők utleveleinek számát, viszont hozzá kell adni az utlevél nélküli kivándorlók számát. Ez indította őt arra, hogy a folyó évtől kezdve a kivándorlókról külön statisztikát vezessen, mely megbízható lesz az által, hogy itthon a hatóságok, Amerikában pedig a konzulátusok vezeték és az általuk szolgáltatott adatok összehasonlításából kerül ki az eredmény. Hogy milyen megbízható az előadó statisztikája, mutatja az, hogy míg 1904-ben összesen 173.000 utlevél adatott ki, addig azzal csak 89.000 vándorolt ki Amerikába, míg utlevél nélkül 50.000. Az 1904. év elején a kivándorlás nagy mérvben csökkent, szeptembertől kezdve azonban rohamosan növekedett, amiből világosan következtethető, hogy a rossz termés növesztette meg a kivándorlást. Ez is eklatánsan czáfolja az előadó okoskodását. A rossz termés természetesen kihát a jelen év elejére is, bár az a körülmény, hogy az eddig kiadott 108.000 utlevélből csak 83.000 szólt Amerikába, míg 63.000 ember utlevél nélkül ment ki, a titkos kivándorlási ügynökök működésére vall, nem pedig a meghatalmazottakéra. Visszapillantást vet a törvény alkotására és életbeléptetésére. A törvény alkotása abból indult ki, hogy a kivándorlás megakadályozása lehetetlen, ám ha már megvan, ugy legalább a csábítás tilalmaztassék és a kivándorlók kizsákmányolásának lehetőleg eleje vétessék. Az államnak tehát oly szervekről kellett gondoskodnia, kik minden propaganda kizárásával a kiszállást becsületes kézzel lebonyolítják. Ezt vagy a hatóságokkal, vagy magánvállalkozás útján tehetette csak.

Bartha Miklós: A kormány liferálta a kivándorlókat!

Tissa István gróf: Ha a hatóságokat veszi igénybe, úgy bármily becsületesen intézték volna is, könnyen gyanúját kelthette volna annak, hogy a kivándorlást hatósági kézzel gyámoltja.

Bartha Miklós: Így is teszik!

Tissa István gróf igen sajnálja, hogy egyes hazai lapok ilyen perfid ragalmakat ter-

jesztenek hatóságainkról, ezekkel felkeltik a külföld téves hitét, mely e lapok erkölcsi értékét nem ismeri. Nem maradt egyéb választás, mint a közvetített olyan vállalatra bizni, mely teljes erkölcsi és anyagi garanciát nyújt a feladat becsületes teljesítésére és azt lehetőleg kevés alkalmazottal az állam szigorú ellenőrzése mellett lebonyolítja. Az állam pedig annál inkább szentelheti erélyét a titkos ügynökök üzelmeinek letörésére. Ismerteti a Cunard Line-nal e részben folytatott tárgyalásokat, melyeket a trösztbe lépett amerikai-német hajóvállalatok oly tetemesen megnehezítettek. E vetélkedésnek tulajdonítható nem csekély részben a hazai kivándorlás emelkedése, mert a német társaságok az angol verseny leszorítása végett főleg a magyar kivándorlásra vetették magukat és a viteldíjaknak nagymérvű leszállításával — 200 márkáról 60-ra — ugyszintén ügynökeik működésének hatványozásával, kétségtelenül nagy hatást értek el. Igaz, hogy később a két versenytárs kiegyezett és a Cunard-társaság a szállítási képességet felühaladó többletnek szállítását a németeknek engedte át. A megegyezéstől nem tagadhatta meg jóváhagyását, mert egyfelől az antwerpeninél kényelmesebb és rövid utat kínál kivándorlóinknak, másfelől a német társaságok titkos üzelmeit csökkentti. Az előadóval szemben utal arra, hogy az egész országban 25 meghatalmazott működik és eddigelé csak 8 panasz érkezett be ellenük. Ellenben tény az, hogy a német társaságok szolgálatában levő titkos ügynökök száma több mint 500-ra rug, úgy hogy a minisztériumban egy egész könyv telt meg neveikkel. A meghatalmazottak működését állandóan öt főbb tisztviselő által ellenőrzeti, kiket e czéltől az illető vidékekre helyezett ki és kiknek megbízhatóságához szó sem férhet, hiszen egyetlen egy panasz sem érkezett ellenük. Az előadó nagyon csalódik, ha azt hiszi, hogy e 25 meghatalmazott elcsapartásával lemondana a közönség a kivándorlásról. De ha elsöpörjük őket, kiket állítsunk helyükbe, ha nem akarjuk elejteni a törvény üdvös czélszát? Talán az alispánt, főszolgabírákat? Az intézmény jó és ha mutatkoznak is fogyatkozások, vagy visszaélések, figyelmeztessék ezekre a kormányt, hogy orvoslásukkal az intézményt fejleszthesse és erősíthesse. Ami pedig az előadó által panaszolt büntetéseket illeti, ő sem helyesli azt a merev rendszereséget a magyar büntető jogban, főleg nem a pénzbüntetések alacsony megállapítását, de figyelmezteti az előadót, hogy még a szigorú német törvény sem sújtja az e téren való visszaéléseket pénzbüntetésnél súlyosabban.

Kossuth Ferencz elnök: Felveti a kérdést, hogy miután a tanácskozási irányt változtat és a Simonyi-téle törvényjavaslat keretein túlhaladva, a kivándorlási kérdés egészét felölelni látszik, nem lenne-e czélszerű, ha az előadómánnyal más bizatnék meg, mint aki a törvényjavaslatot indítványozta.

A bizottság Simonyit kívánja továbbra is előadónak.

Semsey László az érdemi vitátás előtt beszerezni kívánja a Cunard-társasággal kötött szerződést, annak egyezményét a német társaságokkal, a kiadott utlevelek havonkinti kimutatását a mult és jelen évről, kimutatásokat az egyénekről, kik a mult évben és ez év első negyedében utlevéllel és akik utlevél nélkül vándoroltak ki, kimutatást, hogy közülök hányan utaztak az adriai és hányan az északnémet kikötőkből, a kivándorlási alapra ezideig milyen összeg folyt be e díjakból és mennyi mire használtatott, hány meghatalmazott lett fegyelmileg és hány titkos ügynök rendőrileg büntetve?

Lásár Pál egyetért az előadóval a szigorú büntetésekre nézve, mert ha Amerikában a köpködőket ezer dollárral bírságozzák, miért ne sújtsuk szigorubbán a kufár emberszállítókat. A kivándorlás kárát jelentékenyen enyhíthetjük a visszatérés megkönnyítésével. A Cunard-társaságnak a kivándorló által fizetett 180 koronából 10 korona jut a kivándorlási alapnak, 18 korona a menetjeggyirodának, 4-80 korona az Adriának és 3-20 korona a Kereskedelmi Banknak, holott ennek éppenséggel

semmi köze a kivándorláshoz és ha tesz is némi szolgálatot, bőven van azért kárpótolva a dollár-forgalommal, melyet szintén biztosított magának. E szerint a Cunard-társaság csak 142 koronát kap a szállításért. Találunk mi olyan társaságot, mely az idegen sápolások nélkül 200 koronáért oda-vissza szállítaná a kivándorlót. A menettérti jegy két évre terjedne és a kivándorló, ha nem használja, magyar honosnak eladhatja. Megszívlelésre méltó annak az amerikai pénzszövetkezetnek a terve is, hogy itthon birtokot vásárol a kivándorlók számára, melynek árát ezek amerikai keresményükből törleszthetik.

Tissa István gróf miniszterelnök nem ellenzi a Semsey által kívánt adatok betérjesztését, csak kellő diszkrecziót kíván. Visszatér még az előadó fejtegetéseire és czáfolja, hogy bizonyos számú kivándorló közül egy ingyen utazhatna, vagy hogy a meghatalmazottak minden egyes kivándorló után külön díjazásban részesülnének. Nem érti, honnan szerezte Lásár pletykaszerű adatait a szállítási díjból való különböző részesedésekről?

Lásár Pál: A miniszterelnök ur egyik meghitt barátjától!

Tissa István gróf miniszterelnök: Honnan tudja, hogy az illető meghitt barátom! Azt hiszi, hogy az én keblem olyan tárt, hogy akárkit magára öleljen? Megvilágítja a Cunard-társaságnak garantált minimum kérdését — ez is már eliminálva lett és kifejti, hogy ez korántsem jelenti a kivándorlók liferálását az állam részéről. Érthető, hogy ezt a perfid gazdaságot a trösztöket szolgáló amerikai lapok terjesztették, de hogy itthon hitelre talált, azt a legnagyobb mérvű pártelvakultság sem mentheti. Épp olyan alapos az a ráfogás, hogy a társaság harmadosztályu utasokat a másodikon szállit; ezt az anyagi káron kívül legjobban czáfolja, hogy minden egyes elinduló hajót a központból ellenőrznek és így az ilyen eltitkolás lehetetlen.

Busáth Ferencz javasolja, hogy a Semsey által kívánt adatok ne külön, hanem az előadó által szereztessenek be és közöltessenek ama jelentés során, melyet az előadó a belügyminisztérium által rendelkezésére adandó egész anyag tanulmányozásáról készíteni fog.

A bizottság e javaslatot elfogadja és miután a még szólásra jelentkezett **Bornemissza** Lajos és **Haydin** Imre mondanivalójukat szintén a tanulmány utánra halasztották és **Giesswein** Sándor a bizottság figyelmét a Dél-Amerikába eladott magyar lányok sorsára irányította, az ülés véget ért.

KÜLÖNFÉLE.

— **Személyi hir.** Tegnap este Zenggből városunkba érkezett **Auffenberg** Móríc sz lovag altábornagy, hadosztályparancsnok s az Európa-szállóba szállt.

— **A városi képviselőtestület** és a **közigazgatási bizottság** holnapután, pénteken este ülést tartanak a városháza tanácstermében, **Vio** Ferencz dr. polgármester elnöklete alatt.

— **Hadi flottánk gyakorlata.** Nyári flottánk most készülődik a legközelebb megkezdendő rendes évi gyakorlatokra. Az idén a flottát kiegészítik a **Budapest**, **Wien** és **Monarch** nagy csatahajókkal, amelyeket e hónap 5-én rendeltek szolgálatba. A flotta három hadosztályból fog állani. Az egyiknek **Ripper** Gyula, a másodiknak siemuszovai **Pietruszki** Miciszláv lovag és a harmadiknak **Couarde** ellentengernagy lesz a parancsnoka. A gyakorlatozó nyári hajóraj a jövő héten Pólából néhány napra Fiuméba jön és innen megy le az Adriára a manőverek megkezdésére. A gyakorlatozás ideje e hónap 15-től szeptember 15-ig fog tartani. Póla előtt az idén megismétlik a kombinált gyakorlatokat a tengerészet és a szárazföldi katonaság közreműködésével.

— **A haditengerészet köréből.** Hivatalos jelentés szerint kineveztek: a *Franz Josef I.* hadihajó parancsnokává *Bublay* Nándor fregattkapitány; a *Saida* parancsnokává *Hauser* Miksa báró korvettkapitány; a trieszti központi tengerészeti levéltár igazgatójává hansenheimi és hohen-eppani *Pach* Róbert fregattkapitány; harmadosztályu hajóépítő mérnökökké: *Mladiata* János és *Postogna* Jakab. Beosztattak: a második hajóhadosztály törzskarába *Hermann* Ottó sorhajóhadnagy; a »XXXIII.« naszádra *Reichenbach* Károly sorhajóhadnagy, mint parancsnok; a »XXX.« naszádra *Höfer* Félix sorhajóhadnagy, mint parancsnok; az »A« őrhajónaszádra *Szaborits* Róbert sorhajózáslós, mint parancsnok; az *Arpád* hadihajóra *Prca* Dragutin sorhajóhadnagy.

— **Mexikó fiúmei konzulja.** A király megengedte, hogy *Ossoinack* András nagykereskedő a neki adományozott mexikói tiszteletbeli konzuli állást Fiumében elfogadhassa és az erre vonatkozó megbízólevélhez a legfelső exequatort megadta.

— **A nemzetközi halászati kongresszus.** Bécsből jelentik: A nemzetközi halászati kongresszus élénk részvétel mellett hétfőn kezdte meg érdemleges tanácskozásait. *Grimm* pétervári államtanácsos a nemzetközi állandó bizottság létesítését javasolja Bécs székhellyel, mely bizottságnak feladata lesz kidolgozni azokat az elveket, amelyek az összes államok halászati törvényhozása alapuljon. Az indítványt elfogadták, ugyancsak egy másik indítványt, a nemzetközi halászati statisztikai összegyűjtése tárgyában. Végül elfogadtak egy határozatot, mely felkéri a kormányokat, hogy a jövőben vízhasználati jogok adományozásánál, iparüzemek engedélyezésénél és a városok és községek csatornázásánál szigorúan követejék, hogy a víz bepiszkítását megakadályozó intézkedéseket hajtsák végre. *Répássy* Miklós magyar kiküldött indítványozta, hogy kötelezzék a halászatra jogosultakat, hogy az állami közreműködéssel szabályozott folyókban való halászatnál szövetkezetet alapítsanak, továbbá, hogy czélszerű törvényes intézkedések tésenek a halászok ügyének előmozdítására. Ezután még több tudományos előadás következett.

— **Az időjárás** egy heti hőség után ma reggelre megváltozott. Az éj folyamán s a reggeli órákban eső esett s egész napon át borult volt az ég. A fülledt levegőt a jótékony eső jelentékenyen lehűtötte.

— **Elemi iskolai vizsgálatok.** A kórház-utcai s a Scarpa-téri elemi iskolákban az évfáradó vizsgák rendje ez: Junius 16-an reggel hittani vizsga mind a két iskolában; junius 17, 19 és 20-án vizsgák a kórház-utcai iskolában; junius 18-án az ismétlők vizsgája. Junius 20. és 21-én vizsgák a Scarpa-téri iskolában; 23-án az óvoda vizsgálat és 28-án tedeum és záróünnepély mind a két iskolában. A vizsgákon és a záróünnepen szívesen látja az igazgatóság a szülőket s a tanúgy barátait.

— **Jön a Pannónia.** Az *Adria* tengerhajózási társaság ma kábeltáviratot kapott New-Yorkból, amely tudatja, hogy a kivándorlókat szállító *Pannónia* Cunard-gőzös 344 visszavándorlóval onnan Fiuméba indult.

— **Térezene.** A városi zenekar legközelebbi térezénjét szombaton este tartja meg az Adamich-téren.

— **Borbélyok szünete.** A borbélyok és fodrászok elhatározták, hogy pünkösdi hétfőjén egész nap zárva tartják üzleteiket.

— **A gyorsforraló.** *Szed* Mária helybeli 33 éves asszony tegnap a borszeszes gyorsforralóval oly vigyázatlanul bánt, hogy az égő szesz jobbkarjára ömlött s azt összeégette. A mentők nyújtottak neki első segítséget.

— **Krecsányi Ignác balesete.** *Krecsányi* Ignácot, a budapesti Városligeti Szinkör igazgatóját, aki Fiumében kedves emléket hagyott maga után itteni működésének idejéből, veszedelmes baleset érte. Az igazgatót hétfőn délután hat órakor az Aréna-uton, mikor éppen a szinkör felé ment, elütötte a városligeti körforgalmu vasut egyik kocsija és csak a kocsivezető lélekjelenlétének köszönhető, hogy egy kis zuzódáson kívül komolyabb baleset nem érte. *Krecsányi* az Aréna-ut 60. számú lakásáról átment az Aréna-uton, a Városligeti Szinkör felé. A Liget-kávéház háta mögött gondolatokba elmerülve haladt a sikeken keresztül, s nem vette észre, hogy egy villamos kocsí gyors száguldással közeledik. A vezető egymásután háromszor csöngetett, de már nem tudott elég gyorsan fékezni s így a kocsí teljes erővel elütötte az igazgatót, aki lebukott a kövezetre. A Liget-kávéházból sokan a baleset színhelyére siettek és felsegítették az eszméletlenül fekvő direktort. *Krecsányi* néhány pillanat alatt magához tért, feltápáskodott és botra támaszkodva elment a szinkörbe, ahol végignézte az *Aszfaltbetyár* előadását.

— **Bécsi gyermekek Czirkveniczában.** Ma délelőtt 50 bécsi gyermek érkezett a déli vasúttal Fiuméba egy felügyelő vezetése alatt s aztán egyenesen a kikötőbe mentek, hogy a Czirkveniczába induló hajóra szálljanak. A gyermekek 7—12 éves vészeségű, beteges fiúk és leányok s Bécs város tanácsa küldi le őket a tengerparti fürdőbe, hogy ott máától számítva 100 napig üdüljenek. Költségüket a város fedezi. A bécsiek e humánus intézkedését a magyar városok is követhetnék a szegények beteges gyermekeinek jóvoltáért.

— **A tizenháromas bizottság ügye a Kurián.** A vasutas sztrájkbizottságot a két alsó bíróság tudvalevőleg felmentette. A Kuria június 21-én loglalkozik az ítélet ellen beadott semmisségi panaszszal, *Dogáriu* Tamás bíró előadásában. A semmisségi panaszt előterjesztő ügyészeget *Tassy* Pál koronaügyész helyettes képviseli, a vádlottakat *Vássonvi* Vilmos dr. orsz. képviselő védi.

— **Trieszti tolvajok Fiumében.** A trieszti rendőrség táviratilag értesítette a helybeli rendőrséget, hogy vasárnap éjjel ismeretlen betörők kirabolták *Gherdolics* ottani kereskedő üzletét s mintegy 2000 korona készpénzt s egy 350 korona értékű aranykarkötőt loptak el. Azt hiszik, hogy a betörők Fiume felé vették utjokat s felhívták rendőrségünket a nyomozás megejtésére. Detektívjeink erőlyesen kutatnak utánuk.

— **Rendőri hírek.** *Dohánylopáson* érték a szabad kikötőben tegnap *Bálinth* András 29 éves békésmegyei embert, ki másfél kilónyi dohányt emelt el egy dohányszállítmányból. Becsukták a rendőri fogházba. — *Hajléktalanul* bolyongott a városban több nap óta három nagybecskerekí atyafi, kik ide munkát keresni jöttek. Éjjelenként a Baross-mólón aludtak s ott találta őket tegnap éjjel a rendőrség. Az illetők: *Serbán* Demeter, *Jámbor* János és *Beszeg* Mihály. Hazatoloncolják őket. — *Megtévelyodott* egy szegény pénzügyőr, *Rukovaz* Mihály s az a rögeszméje, hogy ő egy orosz hadihajó parancsnoka; mindenáron tengeri gyakorlatokat akar rendezni. Bevitték a kórház megfigyelő osztályára. — *Zsebtolvajlás*on érték *Pelósa* Antal 14 éves suhancot tegnap, ki egy podmurvicsi vendéglőben kilopta *Sirola* Teofila asszony zsebéből annak öt koronát tartalmazó pénztárcáját. A tolvajcsemetét hűvörsre tették.

SZINHÁZ.

Az utolsó előadás.

A tegnap esti előadásra, amely bucsufel- lépte volt *Krammer* Téreznek, a budapesti Operaház primadonnájának és egyszersmind búcsúzója *Szendrey* Mihály színtársulatának is, szépszámú közönség gyűlt össze a Fenice-szinkörben. *Erkel* Ferencz nagy sikert aratott

operáját, *Hunyady László*-t adták újra elő és a közönség újra nagy ovációkban részesítette a kitűnő vendégművésznőt, aki csakugy, mint tegnapelőtt, ritka gyönyörűséget szerzett hallgatóinak remek énekével és megható drámai játékaival, noha némi bágyadság volt rajta észrevehető. Kitűnő volt tegnap *Déry* Jenő, akit tisztelői búcsúzásul szép ajándékkal, egy értékes ezüstbottal leptek meg. Az előadás nagy hatással volt a közönségre s ezt a hatást még fokozta az, hogy az opera után a színtársulat egész személyzete megjelent a színpadon és elénekelt a *Szózat*-ot. A föllekesült közönség szünni nem akaró tapsal és éljenzéssel honorálta a színtársulat e kedveskedését, mire a zenekar rázendített a *Rákóczi-induló*-ra. A tapsoló, tomboló közönség ismételtén a lámpák elé szólította a társulat kedveltebb tagjait, akik meghatóan vettek búcsút a publikumtól. Perczekig tartott ez az ováció, míg végre a közönség oszladozni kezdett és lelkesült hangulatban távozott a szinkörből.

KÖZGAZDASÁG.

— **Ipari baleset-statisztika az 1903. évről.** A kereskedelemügyi miniszterium ez évben is kiadta az ipari balesetek statisztikáját, melynek 1903. évi eredményeit tárgyalja az éppen most megjelent kötet. Címe: »A magyar korona országainak ipari balesetei az 1903. évben«. Ezzel a baleset-statisztikai kiadványok negyedik kötete jelent már meg. A munkából a következő fontosabb adatokat emeljük ki:

A magyar korona országában az 1903. év folyamán 17.212 hivatásból eredő ipari baleset történt, ebből a számból 14.963 (86.93%) a gyáriparra és 2.249 (13.07%) a kézműiparra esik. A baleseteket területi megosztás szerint tekintve, azt látjuk, hogy a balesetek közül 16.366 (95.08%) Magyarországon fordult elő, míg ellenben Horvát-Szlavonországra csak 846 (4.92%) ipari munka közben előfordult sérülés esik. A sérüléseket a szerencsétlenül járt munkások neme szerint megkülönböztetve, az tűnik ki, hogy a balesetek legnagyobb része a férfi-munkásokat érte; az összes számból ugyanis 16.255 (94.43%) a férfiakra esik, ezzel szemben iparunk női munkásai közt csak 975 (5.57%) baleset fordult elő.

A baleseti statisztika csak a 3 napnál tovább tartó munkaképtelenséget okozó és a halálos kimenetelű sérüléseket veszi számba. A baleset-statisztikának a sérülés fokára vonatkozó e legfontosabb adataiból említésre méltó, hogy a balesetek 84.46%-a által okozott munkaképtelenség egy hónapnál tovább nem tartott. Állandó részleges munkaképtelenség 208 (1.21%) esetben következett be, a mivel szemben a teljes munkaképtelenséget okozó sérülések száma 28 (0.16%) volt. Aránylag igen magas hányadot találunk a halálos sérüléseknél (184 eset, 1.07%). Föltűnő lehet, hogy a motorok mellett igen kevés (1%) baleset történik. Az adatgyűjtés a sérültek családi állapotának kutatására is kiterjedt. Az adatok azt mutatják, hogy a balesetek közül 8.925 (51.85%) a nőtlenekekre és hajadonokra, 7.893 (45.86%) pedig a nők, illetőleg férjes munkásokra esik. A gyáripar körében 8 napnál hosszabb tartamu munkaképtelenséget szenvedett sérültek közül baleset ellen biztosítva volt 9.387 (62.73%), biztosítva nem volt 5576 (37.26%). Ezenkívül az összes sérülteknek a betegsegélyző pénztárak 281.488 korona ápolási és temetkezési segélyt fizettek.

Főszerkesztő:

Szemerjai Kovács Zoltán.

Felelős szerkesztő:

Murai Jenő.

Kiadótulajdonos:

„Unio” könyvnyomdai műintézet.

Cantrida fürdő és vendéglő. Megnyilt.

Szép, árnyas kert, kitünő konyha, friss sör és bor, mérsékelt árak. Omnibus-összeköttetés minden villanyoskocsihoz.

Fürdőjegyek a villanyosvasut kauluzainál is válthatók.

Nyaralás a Balatonon.

Balaton-Almádban a Kompolthylvillatelepen még néhány külön villa s magánlakás kiadó a fürdővadra.

Értekezhetni a tulajdonossal „A Tengerpart” szerkesztőségében.

Varieté a Susák-szállóban.

Naponta nagy előadások válogatott művészerök által.

Starkoff-család

Rott kettős - Berger Márton és a többi szerződöttett művészekkel.

Esténként két bohózat.

Kezdeté 8 1/2 órákor

Minél számosabb látogatást kér

az igazgatóság.

Bazár „Al Buon Mercato” R. NEMES

FIUME, VIA FIUMARA 4.

A legjobb bevásárlási forrás.

NAGY VÁLASZTÉK.

Mindennemű csipők, gyermekjáték, diszmű-tártyak és utazási cikkekben.

„Gyógyszertár alla Salute”

Erzsébet-téren, az Adria palotával szemben.

Dr. A. Mizzan

„Petrosol” hajviz biztos hatású. — Eltünteti a fejkorpát, puhítja a hajat és erősíti a hajgyökereket, megakadályozza a hajhullást és az őszülést.

Egy üveg ára 2 kor.

„Fenyőerdő illat”. Ezen illatnak széjjel fűvása által a légszervekre oly kellemes és jó hatású fenyő illatot nyerjük. — Desinficiálja és ozondússá teszi a levegőt. *Nélkülözhetlen minden háznál*, különösen beteg- és gyermekszobákban.

Egy üveg ára 1 kor. 80 fill.

MAGYAROK OTTHONA!

Rosenthal Lipót -- Fiume AZ ADAMICHTÉREN.

Játék, pipere, japán és kagyló árak, bőrönd és utikosár raktár

10 KÉPES LEVELEZŐ-LAP 20 KRAJCZÁR

Legujabb divat.

Angol kelmék hölgyek számára óriási választékban, az ismert olesó árakon

Fehér battist, áttört	méterje 13 krajczár,
Zefir, divatos mintákban	” 16 ”
Percall, elegáns szinezéssel	” 16 ”
Zefir, legjobb minőség, szolid színek	” 20 ”
Szövetek, 115 cm. széles hölgyruháknak	” 48 ”
Pongées tiszta selyem, modern rajz- zal, I-a minőség	” 88 ”
Crepon, gyapjuból, nagy választék	” 17 ”

Minden az évadhoz szükséges cikk napról-napra friss választékban.

WEISS M.

Szabott árak. FIUME, CORSO II. TELEFON.

Eladása divatos kézi munkáknak, hölgyek részére szövetek, butorszövetek, vásznak, fehérneműk, gyapotkelmék, selymek, keztyűk, szörmék, esernyők stb.

Óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés.

Köhögés, rekedtség és elnyájkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona.

Próbadoboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„NÁDOR”

gyógyszertár

Budapest, VI., Váci-körut 17.

Éljen!

Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Kapható Fiumében: Accurti Károly, Babic Hinko, Catti György örökösei, Mizzan Hadrian Prodam Ferenc, Prodam János, Schindler Adolf gyógyszertáraiban.

Könyvnyomdai
műintézet

Tipografia
artistica

„UNIO”

„Adria” palota, FIUME palazzo „Adria”.

TELEFON 224.

— SZÁLLIT —

minden a nyomdászathba vágó munkát gyorsan, szakismerettel és a legolcsóbban.

— ESEGUIISCE —

prontamente con conoscenza del ramo ed al più buon mercato ogni lavoro tipografico.